

Studeren in Noorwegen

Noorwegen heeft iets mysterieus. Van jongs af aan werd mijn aandacht voor dit land getrokken door de oneindige vlaktes van woeste natuur, diep uitgeslepen fjorden, trollen en een zangerige taal. Dankzij het Erasmus programma had ik de mogelijkheid dit land van dichterbij te bekijken en mijn studie landschapsarchitectuur te volgen aan de Norges Landbruks-hogskole te As in het najaar van 2002.

Elles ter Horst

Student landschapsarchitectuur
Elles.terHorst@wur.nl

Het campusterrein van As

De kleine universiteit van Ås met ruim 2500 studenten vertoont veel gelijkenis met Wageningen Universiteit. Klein, persoonlijk en voornamelijk gericht op de agrarische sector. Ook bij de studie landschapsarchitectuur zijn er op het eerste gezicht overeenkomsten met Wageningen. De begeleiding van studenten is intensief en informeel, de studie duurt vijf jaar en veel vakken komen qua inhoud overeen. Voor een Duitse studiegenoot was het een hele omslag, maar ook een verademing door de informele aanpak.

Numerus fixus

Op de studie landschapsarchitectuur in Noorwegen zit een numerus fixus: slechts een beperkt aantal studenten wordt per jaar toegelaten. Niet omdat men bang is om een overschot aan landschaps-architecten op te leiden, maar het heeft gewoon te maken met geld. Per jaar krijgt de studie een bedrag van de 'Kirke og undervisningsdepartement' (het departement van kerken en onderwijs), aan de hand van dit bedrag wordt bepaald hoeveel studenten worden toegelaten.

Het inloten gaat aan de hand van een puntensysteem. Het aantal behaalde punten worden bepaald door het gemiddelde eindexamencijfer, de vakken die je hebt gevolgd bij een vervolgstudie en relevantie. Afgelopen collegejaar werden er maar weinig studenten toe-gelaten wat een hoog criterium stelde aan het minimaal behaalde punten. Zelfs een 100% score voor het eindexamen was niet voldoende om ingeloot te worden; men eiste meer ervaring. Het gevolg van dit alles is dat men pas

Het vakgroepgebouw Landschapsarchitectuur

op vrij late leeftijd aan een studie landschaps-architectuur kan beginnen. In mijn klas, het derde jaar lag de gemiddelde leeftijd boven de 25 jaar.

Opbouw van de studie

In Noorwegen kun je vanaf het eerste jaar landschapsarchitectuur studeren en de studie is niet samengevoegd met ruimtelijke planvorming. Het zijn twee aparte studies. Mocht je alsnog interesse hebben in de andere studie, dan kun je daar pas na het vierde jaar in specialiseren. Het voordeel van dit systeem is dat vanaf het eerste jaar de nadruk op LA wordt gelegd en er daardoor geen tijd wordt verspild aan niet vakgerelateerde onderdelen.

Tijdens de studie LA krijg je naast de bekende basisvakken zoals wiskunde en bodemkunde natuurlijk ook te maken met ontwerpen. In het eerste jaar staat het ontwerp van een tuin centraal, in het tweede jaar een regulatieplan. Het derde jaar staat in het teken van parken en openbare ruimtes en in het vierde jaar de grote landschapsingrepen zoals het inpassen van dammen, verkeerswegen en hoogspanningslijnen in het landschap. Het vijfde jaar is in zijn geheel gereserveerd voor een afstudeerproject.

Project en eigen ervaring

Ik heb aan het practicum van parken en openbare ruimtes deelgenomen. Om de studenten hiervoor op te warmen hadden we in het begin van het semester een excursie van een week naar Kopenhagen en omgeving om de nodige parken en kasteeltuinen te bekijken. Bij terugkomst werd het semester in drieën gedeeld: een analytische fase met groeps-werk, een conceptuele fase en een fase van het eindontwerp. Elke fase werd af-

Aan het werk op een practicum

Svolvaer (Lofoten)

Svolvaer (Lofoten)

gesloten met presentaties waarin iedereen aan de beurt kwam en daardoor vaak drie dagen duurde.

Ik heb een ontwerp gemaakt voor de omgeving rondom het nationale voetbalstadion in Oslo. Dit was erg leerzaam, niet alleen de inrichtingsproblematiek van een stadion kwam om de hoek kijken, maar ook moest er rekening gehouden worden met de breedtes van sneeuwschuivers, afwateringssystemen, gootafstanden en het assortiment klinkers en straatmeubilair. Het gaat qua detaillering net een stapje verder dan de Wageningse school.

De ontwerpen werden door de meeste studenten verwerkt in Autocad en gepresenteerd met behulp van InDesign. Naast de nodige computerervaring werd er ook veel aandacht besteed aan handmatig tekenen. De Noren krijgen vanaf het eerste tot en met het vierde jaar een dag per week tekenles. Dit blijft niet alleen bij landschappen tekenen, maar alle dozen, vazen, houtsnijwerken, gastdocenten en naaktmodellen worden van zolder gehaald om de studenten hierin te trainen.

Beroepsperspectief in Noorwegen

De afgelopen tien jaren was het erg gemakkelijk in Noorwegen om als landschapsarchitect een baan te vinden. De grote meerderheid kwam te werken bij gemeentes of departementen van wegenbouw, dit meestal buiten de grote steden.

In de grote steden zijn wel landschapsarchitectuurbureaus actief. Oslo is het centrum van de landschapsarchitectuur. Hier zijn 4 à 5 grote bureaus te vinden met elk ongeveer 15 werknemers. Als een bureau voor een bepaalde tijd geen opdrachten heeft, kunnen ze tijdelijk

gefinancierd worden door de staat. Deze regeling geldt niet alleen voor landschapsarchitecten, maar voor elke ondernemer in Noorwegen.

Maar nu deze vacatures allemaal zijn gevuld, is het lastiger om een baan te vinden. De architectenbureaus beginnen nu met het in dienst nemen van landschapsarchitecten. Het is namelijk goedkoper om een eigen landschapsarchitect in dienst te nemen, dan elke keer een bureau in te laten schakelen. Noorwegen is een erg rijk land, maar in het dagelijkse straatbeeld is dit niet altijd terug te zien. Vaak hebben projecten te maken gehad met begrotingstekorten. Dit heeft geleid tot half afgemaakte projecten en is er weinig aandacht voor detaillering. De stadsbibliotheek van Oslo is bijvoorbeeld niet afgebouwd en de meeste straten en trottoirs zijn voorzien van een asfaltlaag.

Verschillen tussen Nederland en Noorwegen

De studies in Wageningen en Ås ontlopen elkaar in opzet niet veel, maar toch zijn er wel degelijk verschillen aan te wijzen. In Ås ligt het werktempo en de werkdruk lager, waardoor ook de iets zwakkere studenten gemakkelijk mee kunnen komen. Met een beetje inzet is elk practicum door iedereen in een keer te halen. Dit in grote tegenstelling tot Wageningen, waar de werkdruk hoger en de onderlinge sfeer tussen studenten harder is. Men behandelt elkaar niet als collega's, maar als concurrenten. Ook de Wageningse docenten stellen hogere eisen aan studenten dan in Ås waardoor in Wageningen meer studenten afhaken. Naast verschil in onderwijs is er een verschil te vinden in schaalniveau: De Noren leggen de nadruk op ontwerpen

van kleinschalige gebieden, terwijl in Wageningen het regionaal ontwerpen de boventoon voert. De verklaring hiervoor is af te leiden uit de grote landschappelijke verschillen tussen de beide landen. Terwijl Nederland geheel gecultiveerd is, is in Noorwegen maar 5% van het areaal geschikt voor wonen en landbouw. De rest bestaat uit bergen, bossen, water of ijs.

De huizen en boerderijen in Noorwegen liggen erg verspreid over het land met als gevolg dat de infrastructurele werken, zoals wegen, straten, spoorlijnen en hoogspanningslijnen, het land en de natuur versnipperen. Doordat men in Noorwegen de krachten van de natuur niet kan onderschatten, is het vaak ook moeilijk en kostbaar deze werken aan te leggen. Door het aanwijzen van nationale parken wordt bovendien voorkomen dat de natuur verder verstoord raakt door de bouwlust van mensen. Nieuw te bouwen infrastructuur wordt op deze manier gedwongen om deze nationale parken heen te bouwen. Het inpassen van grote infrastructurele werken in het landschap is de enige vorm van regionaal ontwerp waar de Noren bekend mee zijn.

Slot

Noorwegen heeft door haar grillige verschijningsvorm beperking waar het gaat om regionaal ontwerpen, terwijl Nederland daarentegen één grote landschappelijke bouwput is waar men "God kan spelen" over het landschap. Gelukkig zal Noorwegen door haar beperkingen de grote landschappelijke waarden van de bezongen fjorden, bergen en trollen niet snel kwijt raken.<<

Dit artikel is mede mogelijk gemaakt door Sylvia Ströhl en Askild Nilsen